DE REBVS DVBIIS ET QVAESTIONIBVS IN IVRE CONTROVERSIS, TRACTATVS XX.

NICOLAO VALLA,

Quondam in ſupremo Pariſienſi & Rennenſi Senatu Conſiliario, Authore.

Cum Summarijs ſingulorum Tractatuum, atq; Indice præcipuarum materiarum accurato, nunc primum adiecto.

Acceſſit inſuper eorum, quæ Gallica lingua Tractatibus illis paſſim inſerta ſunt plurima, Latina interpretatio: Et ipſa nunc recens in gratiam illorum, qui Gallicè neſciunt, fideliter confecta.

Coll. Soc. Iesu Salm. ex dono Regum

Num. ...
Cax. ...
Num. 26.

Cum Gratia & priuilegio Cæſ. Maieſtat. ad decennium.

M. D. XCVI.

CLARISSIMO AC CONSVLTISSIMO VIRO, Dn. CHRISTOPHORO KELNERO, IVRIS VTRIVSQVE Doctori celeberrimo, Aduocato & Syndico Imperialis & liberæ Ciuitatis Francofurti præſtantiſſimo, Patrono ac Mecœnati ſuo multis nominibus colendo.

S. D.

ANtequam, Clariſſime & conſultiſſime Dn. KELNERE, inſcriptionis ac dedicationis huius libelli cauſſas tibi exponam, duo à te mihi ſunt exoranda, & ea quidem meo iudicio maximè neceſſaria: Ea alij à Patronis in calce dedicatoriæ

 petunt:

Tractatus I.

QVÆ INTERPRETATIO IN LEGIBVS ET STATVTIS, IN TESTAMENTIS ET VLTIMIS VOLVNtatibus, in Contractibus & Stipulationibus, in Iudicijs & Iudicatis, ſi res dubia, aut verba obſcura vel ambigua ſint, legitimè fieri debeat.

SVMMARIA.

1 *Candidè procedendum in omnibus actibus, & vitanda obſcuritas.*

2 *Mens legis quid ſit.*

3 *Ex mente legis aut reſtringitur, aut extenditur eius diſpoſitio.*

4 *Cùm verba legis ſunt obſcura, nec apparet de mente ipſius, quæ interpretatio facienda ſit.*

5 *In lege conſtituenda, multa olim deſiderabantur.*

6 *Sententia inter alios dicta, non facit alijs præiudicium, etiam in ſimili ſpecie.*

7 *Vt plenior legis habeatur intellectus, pleraq; aduertenda ſunt.*

8 *Voluntas teſtatoris ſeruanda eſt, niſi ſit apertè contra leges.*

9 *Quæ interpretatio fieri poßit cùm obſcura eſt voluntas defuncti, idq; multis exemplis declaratur.*

re. Sed vtinam ipſi tam malis affectionibus vacui, quàm ſordibus, gratia, odio & inimicitia incorrupti eſſent: vtinam timore Dei affecti, eiuſq; lege & mandatis imbuti, atq; iuris, in quo verſantur, non ignari, ſtuderent ius cuiq; reddere, nullo reſpectu perſonarum habito, neq; vererentur innocentem abſoluere, & nocentem condemnare. Sic ſuo functi officio, & donum Dei, ſi verè Chriſtiani eſſent, per fidem apprehendentes cum charitate, Chriſti pace in hoc ſeculo, & poſt mortem æterna felicitate fruerentur. Vale, & boni conſule.

INDEX

nibus quare ſpectetur. 15. vltima abſq; dolo eſſe debet. 84. captatoria in teſtamẽto. ibi. defuncti ijs, qui poſt mortem nati ſunt, quomodo proſit. 115. inepta defunctorum in teſtamentũ an valeat. 314. 317. defuncti in conditionibus primum locum obtinet. 318

Vſucapio & præſcriptio quando extendatur. 356. quando ſine effectu. 367

Vſumfructum retinere idem eſſe quod tradere, quando verum ſit. 44

Vſumfructum habens poſſeßio eſt. 237

Vſumfructum quando mater vſufructuaria amittat. 495

Vſuræ præſtandæ, quàm diu principalis ſumma ſoluta non eſt. 418

Vſusfructus finitus in quibuſdam caſibus non recurrit ad proprietatem. 91. 92

Vſusfructus fundi, cum alio communis, cui poſt mortem debetur. 252

Vſusfructus peti nõ poteſt antequam conditio exiſtat. 342. quando finiatur. 494

Vſus ſeruitutis pro traditione accipiendus. 182. 443. aliquando ex vno actu, aliquando ex pluribus inducitur. ibi.

Vti ſuo iure quid. 183. 184. & quid iure ſeruitutis. ibi.

Vxor de familia an eſſe videatur. 111. conuicta adulterij quomodo puniatur. 291. ſe obligans cum marito an teneatur in quãtum. 292. quando teneatur partem mutuæ pecuniæ ſoluere. ibid.

Vxori quando non debetur dotalitiũ. 288. incumbit poſt mortem mariti debitum ferre. 294

Vxores non poſſunt fungi officijs ciuilib. 295. quando non poſſunt ſuccurrere viris. ibid.

FINIS.

FRANCOFORTI AD MOENUM, apud NICOLAVM BASSÆVM.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SALAMANCA